

D 20/00-01

Genom systematisk och uppsökande tillsyn (SUT) informerar sig Revisorsnämnden (RN) om kvaliteten i revisorers och revisionsbolags verksamhet. Som ett led i SUT har RN genom stickprov valt ut ett antal revisorer som under år 1998 förnyade sitt godkännande. A-son ingår i detta urval och har skriftligen fått besvara ett antal frågor. För att få underlag för en kvalitetsbedömning av A-sons revisionsarbete har RN även tagit del av hans revisionsdokumentation över senast utförd revision i två av hans största revisionsuppdrag, lyftbolaget och detaljhandelsbolaget, båda aktiebolag. Med hänsyn till vad som framkommit har RN beslutat att överföra SUT-ärendet till ett disciplinärende. De överväganden som legat till grund för detta beslut har sammanfattats i en promemoria över vilken A-son har yttrat sig.

A-sons oberoende som revisor

A-son har nio aktiva revisionsuppdrag. A-son är anställd och styrelsesuppleant i X Revisionsbyrå AB (revisionsbyrån). Den i revisionsbyrån valde revisorn är styrelseledamot i ett revisionsbolag (aktiebolag) i vilket A-son är vald revisor.

Lyftbolaget är dotterbolag till ett holdingbolag (aktiebolag). A-son är vald revisor även i moderbolaget. Det här aktuella räkenskapsåret (1997) upprättades holdingbolagets bokslut av A-sons arbetsgivare.

A-son har anfört följande. Under våren 1996 åtog han sig uppdraget som revisor i det revisionsbolag i vilket den i revisionsbyrån valde revisorn är styrelseledamot. Detta skedde, enligt A-son, efter en telefonkontakt med RN varvid framkom att inga hinder fanns. Holdingbolaget bedrev ingen verksamhet. Redovisningen det aktuella året omfattade endast sju transaktioner.

RN gör följande bedömning.

Enligt 10 kap. 16 § aktiebolagslagen får den inte vara revisor som är anställd hos eller på annat sätt har en underordnad eller beroende ställning till någon som biträder vid bolagets bokföring. A-son har genom att vara revisor i det ovan nämnda holdingbolaget, vars bokslut upprättats av hans arbetsgivare, brutit mot denna regel. Att holdingbolaget inte bedrivit någon verksamhet och att dess redovisning omfattat endast ett fåtal transaktioner förändrar inte denna bedömning.

Av 14 § lagen (1995:528) om revisorer framgår att en revisor skall avböja eller avsäga sig ett uppdrag om det finns någon särskild omständighet som kan rubba förtroendet för hans opartiskhet eller självständighet. A-son är vald revisor i ett revisionsbolag. Att detta bolags företrädare är vald revisor i revisionsbyrån, i vilken A-son är styrelsesuppleant, utgör en omständighet som kan rubba förtroendet för A-sons opartiskhet och självständighet vid fullgörandet av ifrågakvarande revisionsuppdrag. De uppgifter A-son uppger sig ha erhållit vid telefonsamtal år 1996 med RN kan inte åberopas eftersom RN senare, i två disciplinärenden våren 1997, uttalat att s.k. korsvis revision är förtroenderubbande. Det åligger en kvalificerad revisor att följa den utveckling av god revisors- och revisionsred som fortlöpande sker. A-son borde ha uppmärksammat RN:s uttalanden i den aktuella frågan och avsagt sig revisionsuppdraget. Att A-son inte är ordinarie företrädare för revisionsbyrån föranleder ingen annan bedömning.

A-sons revisionsarbete

Lyftbolaget (räkenskapsåret 1997)

Lyftbolaget, som monterar och säljer lyftanordningar, hade det aktuella räkenskapsåret en omsättning om 21 mkr. Balansomslutningen uppgick till 6,4 mkr. Lyftbolagets industrifastighet avyttrades under året till en av bolagets aktieägare till bokfört värde (1,5 mkr). Av dokumentationen kan inte utläsas att A-son skulle ha gjort några kontroller med anledning av denna transaktion, exempelvis att bolagets bokföring överensstämde med köpekontraktet.

Lyftbolaget hade enligt balansräkningen för år 1997 ett varulager om 1,4 mkr (22 procent av balansomslutningen). A-sons dokumentation avseende varulagret består av en bokslutsbilaga samt en sammanställning av inventeringsunderlag. Av A-sons anteckningar framgår endast att inventeringslistorna har upprättats av bolagets ägare och att värdering skett till verkligt värde.

A-son har anfört följande. Han säger sig ha granskat försäljningen av industrifastigheten samt bedömt att det bokförda värdet motsvarade marknadsvärdet eftersom lyftbolaget hade förvärvat fastigheten endast några år tidigare. Vad gäller lagret har han vid besök hos bolaget diskuterat detta med företagsledaren ”medan vi gick runt och tittade. Några produkter från inventeringen diskuterades särskilt. Någon ytterligare fysisk kontroll har ej skett”.

RN gör följande bedömning.

Vilken kontroll A-son skulle ha gjort beträffande försäljningen av lyftbolagets fastighet framgår inte av hans dokumentation. Han har inte heller i efterhand lämnat någon redogörelse för denna. A-sons slutsats att bokfört värde skulle motsvara marknadsvärdet på grund att fastigheten inköpts några år tidigare är ingen självklar slutsats. Särskilt med beaktande av att fastigheten avyttrats till bolagets ägare borde A-son ha gjort en självständig bedömning av fastighetens värde vid försäljningstidpunkten. Vad gäller lyftbolagets lager utgjorde detta en väsentlig tillgång och dess värde var betydelsefullt för bolagets resultat och ställning. Mot bakgrund härav är det anmärkningsvärt att A-son inte gjort någon egentlig granskning av lagrets existens eller bedömning av dess värde. Det har i ärendet inte framkommit att A-son tidigare år skulle ha gjort några mer ingående kontroller av lagret som kunnat motivera en begränsad granskningsinsats det här aktuella året. A-sons granskning av lyftbolagets lager har mot denna bakgrund varit otillräcklig.

Detaljhandelsbolaget (räkenskapsåret 1997)

Detaljhandelsbolaget bedriver butikshandel. Omsättningen uppgick det aktuella året till 9 mkr och balansomslutningen till 5 mkr. Försäljningen sker kontant över disk. A-son har antecknat att kassainventering ej gjorts vid bokslutet men att det redovisade värdet var rimligt. Såvitt framgår av dokumentationen har ingen granskning skett av bolagets rutiner för likvidhantering. Inte heller finns i dokumentationen hänvisning till eventuella rutingranskningar tidigare år.

Detaljhandelsbolagets varulager uppgick till 1,5 mkr (31 procent av balansomslutningen). A-sons dokumentation beträffande lagret består av en bokslutsbilaga med inventeringsförsäkran och sammandrag av lagerlistor. A-son har antecknat att han gjort vissa summeringskontroller och att lagret var upptaget till anskaffningsvärde.

A-son har anfört följande. Han har bedömt kassasaldot som rimligt eftersom insättning på checkkonto med motsvarande belopp skett i början av efterföljande år. Han har inte gjort någon kontroll av bolagets rutiner för likvidhantering. Hans granskning av varulagret har utgjorts av kontroller av dels inventeringslistorna, dels leveranser i anslutning till bokslutsdagen.

RN gör följande bedömning.

Bolaget hanterar betydande belopp i kontanter varför A-son borde ha granskat och bedömt bolagets rutiner för hantering av likvida medel. Vad gäller lagret har A-son inte närmare beskrivit de kontroller han uppger sig ha gjort. RN konstaterar att varken A-sons dokumentation eller hans kompletterande uppgifter verifierar att han skulle ha haft tillräckligt underlag för att bedöma lagrets existens eller värde.

Dokumentation

A-sons revisionsdokumentation består av kortfattade kommentarer till frågor på checklistor. Beträffande några poster finns även vissa noteringar på bokslutsbilagor.

A-son har uppgett att revisionsbyrån har anskaffat ett datorbaserat revisionsprogram för att ”få bättre struktur på dokumentationen”.

RN gör följande bedömning.

Enligt 10 § RN:s föreskrifter (RNFS 1997: 1) skall en revisor dokumentera sina revisionsuppdrag. Dokumentationen skall innehålla sådan information som är väsentlig för att revisorns insatser skall kunna bedömas i efterhand. A-sons dokumentation är genomgående så bristfällig att det av denna inte kan utläsas granskningens närmare inriktning, omfattning eller slutsatser.

RN:s sammanfattande bedömning

A-son har agerat i strid med aktiebolagslagens jävsregler genom att vara vald revisor i ett bolag vars bokslut upprättas av hans arbetsgivare. Vidare har A-son äventyrat sitt oberoende som revisor genom att vara vald revisor i ett revisionsbolag, vars företrädare är vald revisor i den revisionsbyrå, i vilken A-son är styrelsesuppleant.

RN:s granskning visar att A-sons revisionsarbete, beträffande väsentliga poster, har betydande brister vad avser såväl genomförande som dokumentation. A-son har därmed allvarligt åsidosatt sina skyldigheter som revisor.

Med stöd av 22 § andra stycket lagen (1995:528) om revisorer meddelar RN A-son varning.

Ärendet har avgjorts av RN:s ordförande Lennart Grufberg samt ledamöterna Arne Bækkevold, Eva Stenman From, Elisabet Fura-Sandström, Klas-Erik Hjorth, Margit Knutsson, Jan-Erik Moreau, Claes Norberg och Eva-Britt Nordhall. Vid den slutliga handläggningen har i övrigt närvarit kanslichefen Christer Lefrell, revisionsdirektören Eva Haage samt chefsrevisorn Inger Blomberg, föredragande.